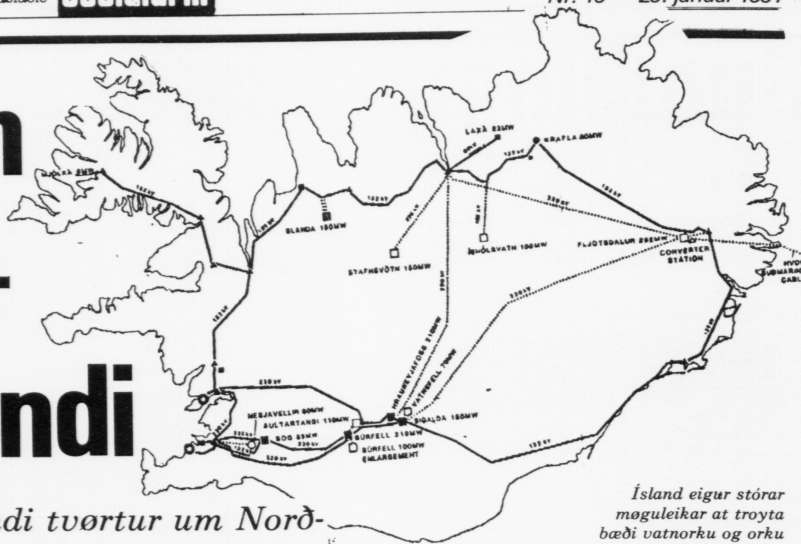

Bretar stóran áhuga fyrir elkaðali úr Íslandi

Ísland eigur stóran möguleika at troyta bæði vatnorku og orku frá jarðarhitunum

Nógvir fyrirunir við elkaðalsambandi tvörtur um Norðuratlantshavið — tekniskt eingin trupulleiki — búskaparlíga og umhvörvislíga ein stórir bati. Alternativa orkunevndin í bretska undirhúsinum skal nú viðgera eina elkaðal-ætlan. Sosialurinn hefur tosað við stigtakaran

Nú kröfvin til eitt reit umhvörvi gerast alsamt strangari, eru bretar av álvara farnir at visa alternatíva orkukeldum ans. Ein teirra er ein rættilíga kollveltandi ætlan, sum leingi bert hefur verið mett sum fantasíaprojekt: at flyta streym gjøgnum heimsins longesta sjókaðal á havbotninum millum Ísland og Skotland.

Tað hefur verið tosað og skrivað um ein tilkan elkaðal í meira enn 10 ár, men ikki fyrr enn nú eru bretar av álvara farnir at visa ætlanina ans.

Tíðindablaðið Sosialurinn hefur tosað við ein av hövudsmannunum aftanfyrir elkaðalætlanina, Dr. Tom Hammons, sum er ravnagnsverkfæðingur við lærða háskúlan í Glasgow. Hann hefur nú í nógv ár arbeitt við málunum og heldur tað vera so mikið sannforandi, at hann er farin at greiða almenninginum í Skotlandi og Bretlandi frá innihaldinum í tí.

Tom Hammons ivast onga lótu í, at ein elkaðal millum Ísland og Skotland fer at gerast veruleiki um ikki so mong ár. Fyrirunir eru so nógvir, at her er als einki at ivast í. Hann heldur eisini, at feroingar kunnu fáa stóra nýttu av einum tilikum elkaðali.

Men hvar liggur málið í lótu, spurdu vit Tom Hammons, sum nú í nokur ár hefur arbeitt saman við íslenskum verkfæðingum við hesum stóra spurningi.

25 mia. kr.

Talan er um eina samlaða verkætlan uppá 25 mill-

ardir krónur. Stór tøl, men smátíng sammett við, hvat ein fær burtur úr.

Tom Hammons sigur, at fyri Bretland er ein tilíkur elkaðal tað einasta rætta, serliga nú tosað verður so nógv um at minka um brúkið av teimum fossilum orkukeldunum so sum olju, kol o.ø. Hetta eru tær orkukeldurnar, sum dálka okkara umhvörvi mest og sum fáa álvarsamar fylgjur fyri alt okkara framtíðar umhvörvi, gera vit einki nú fyri at troyta aðrar orkukeldur.

Bretland hefur enn gjørt lítið fyri at troyta aðrar orkukeldur, sum dálka minni enn tær verandi. Men Bretland hefur saman við mongum øðrum londum givið lyftu um at minka um dálkingina frá eitt nú orkuframleiðslu. Hetta er so ein upplagdur møguleiki, sigur Tom Hammons, sum eisini visir á aðrar fyrirunir, eitt nú tann ikki so lítið týandi, at streymurin tá eisini verður nógv biligari.

Tom Hammons sigur víðari, at tað fer at verða biligari at fáa streym gjøgnum ein kaðal úr Íslandi enn at framleiða elorku frá bæði kjarnorku- og kolorkuverkum. Eisini verður ilogin í ein elkaðal kappingarfer við aðrar orkuframleiðslur so sum gassturbinur.

Ísland ríkt uppá orku

— Hvi skulu vit framleiða dýra orku, sum eisini dálkar okkara umhvörvi, tá vit hava aðrar möguleikar, sum bæði eru biligari og als ikki dálka, spyr Tom

Hammons og visir til teir sera stóru og ótroyttu orkumöguleikarnar í Íslandi frá eitt nú vatnmegi og jarðarhita.

Ílögurnar í eina slíka verkætlan eru heldur ikki dýrari enn so, at tær kunnu niðurskrivast eftir einans 25 árum. Eftir hetta er orkan ókeypis.

Ísland hefur möguleikar at framleiða 3.400 MW frá vatnorkuverkum og 2.300 MW frá geotermiskum verkum, verða hesar orkukeldur troyttar. Ísland, sum hefur 250.000 íbúgvir, ger í dag bert brúk av 8% av hesi orkunni, sigur Hammons við Sosialin.

Verður verkætlanin til nakað, so skulu byggjast nokur orkuverk í Íslandi, og fyra 500 MW 1000 kilometrar langir kaðalar skulu leggjast á havbotnin úr Íslandi til Skotlands. Móttøka skal gerast í Skotlandi og linjur setast upp haðani til Onglands.

Langtíðarætlan

Mett verður at fyrsti kaðalin til 500 MW kann verða klárur at taka í nýtslu um 7 ella 10 ár, kaðalarnir til hini 1500 MW kunnu vera klárir innan ár 2010. So her er ikki just talan um eina ílögu fyri dagin í dag ella í morgin, men hon fer so kortini at vera sera hent, tá vit fara inn í næstu öld.

Uppá fyrirspurning um tað er møgilegt at leggja so langar kaðalar á havbotnin, sigur Tom Hammons, at hetta er einki nýtt. Slíkir kaðalar eru longu veruleiki aðrastaðni í verðini. Ein er millum Frakland og Bretland, og ein er millum Svøríki og

Finland. Verður ein elkaðal millum Ísland og Skotland veruleiki, verður hann tann longesti í heiminum av sínum slag.

Teir fyra kaðalarnir verða 15 cm tjúkkir og verða lagdir á havbotnin í longdum uppá 100 kilometrar hver. Hetta er lætt arbeiði og verða teir settir saman á havbotninum, sigur Tom Hammons, sum sjálvur trýr uppá hesa verkætlanina.

Teknologisku framstígin innan kaðalar av hesum slag eru so stór, at tað í dag er als einki til hindurs fyri at fáa eina slíka tryggja orkuveiting eftir havbotninum millum Ísland og Skotland. T.v.s. at ein kaðal hefur allar fyrirunir bæði teknologiskt, búskaparlíga og umhvörvislíga. Tom Hammons visir tó á, at tað helst verður torført at fígga eina so stóra verkætlan bara við privatum midlum. Tað almenna má vera við.

Eisini íslendingar vóna, at elkaðalin gerst veruleiki. Agnar Olsen, stjóri í íslenska orkufelagnum, sigur í einum tíðindaskrivi frá universitetinum í Glasgow, at hann innilíga vónar, at verkætlanin fer í gongd. Ein tilíkur elkaðal kann fáa stóran týðning fyri íslenska búskapin eins og fyri möguleikarnar at fáa biliga orku. Ætlanin er eisini, at streymurin skuldi kunna fara báðar vegir, alt eftir tørvi. Seinna verður so hugsað um at úbyggja eina slíka kaðalskipan til onnur lond eisini, soleiðis at biligari og reinari orka verður tøk.

Nógvir fyrirunir

Tom Hammons heldur sjálvur, at fyrirunirnar við einum elkaðali úr Íslandi fyri Bretland eru so nógvir, at verkætlanin eigur at verða sett í gongd. Við slíkari reinari orku minka vit um sýru-regnið, sum í dag kemur frá olju- og kolriknum oljuverkum, vit minka um radioaktivu dálkingina frá kjarnorkuverkum, og vit sleppa undan at brúka av annars virðismiklum orkukeldum.

Tom Hammons hefur arbeitt við elkaðalætlanini í fleiri ár, men tað er serliga hesi bæði seinastu árin, at henda ætlan hefur vakt ans. Ikki minst tá álagt verður heimsins londum at minka um dálk-

orð: Jan Müller

ingina frá orkuframleiðslu.

Elkaðal-ætlanin var fyri fyrstu ferð vist fram fyri almenninginum á eini stórar orkuráðstevnu í Boston í desember mánaði í fjør, har Tom Hammons greiddi frá verkætlanini.

At elkaðal-verkætlanin verður tikin í størsta álvara vísa boðini, sum Tom Hammons fyri stuttum fekk úr London. Hann skal nevniliga mæta í Undirhúsinum seinni í ár fyri at greiða Nevndin fyri alternativar orku frá projektinum.

— Tá tú fær slík boð, so er tað tí, at menn siggja tað skilagóða og neyðuga í eini slíkari ætlan, sigur Tom Hammons við Sosialin.

Vatnorkuverkini kunnu eisini sleppa av við streym til Bretlands gjøgnum elkaðal, tá goymslurnar eru fullar

